

היום נלמד בעזרת ה':

## פסחים דף מ

**לא ליחלוט איניש תרי חיטי:** אין לחלוט במים רותחים שני גרעיני חיטה ביחד, מחשש שיכנס גרעין אחד לתוך החרץ שבגרעין השני ולא יגיעו המים לגרעין מכל סביבותיו, ויחמיצו המים שיגעו בו. (החליטה ברותחין מונעת חימוץ רק כשהיא עוטפת את כל הגרעין).

**לא ליחרוך איניש:** דעת אביי שאין לקלות שתי שיבולי חיטה באש, מחשש שהלחות שתיפלט מהשיבולת האחת תיבלע שניה ותחמיץ אותה. רבא חולק עליו מכיון שמי פירות אינם מחמיצים והמיץ שיוצא מהחיטה הוא מי פירות. אביי חזר בו מפני שבדרך נפילה המים לא מחמיצים. זו הסיבה שמותר לקלות חיטים בתנור על כלי הפוך שהמים שיזובו מהם יפלו למטה, אבל אסור לקלות אותם בתוך כלי זקוף שהמים שיצטברו בתוך הכלי יחמיצו אותם. רבא לשיטתו חולק שאפילו כלי זקוף מותר מפני שמי פירות אינם מחמיצים.

**אין לותתין:** לא שורים שעורים במים בכדי לקלף את קליפת הגרעין וליצור קמח נקי בפסח, מכיוון שהלתיתה גורמת לחימוץ. בדיעבד אם נתבקעו השעורים מחמת הנפיחות אסורות, ואם לאו מותרות.

נחלקו הדעות האם צריך שיתבקעו בפועל, או שמספיק שהם במצב כזה שאם היה מניחם על פי חבית היו מתבקעות מחמת ריח היין אסורות.

**הגמרא מביאה כמה דעות בענין שריית חיטים:**

רבה: רק בעל נפש לא ילתות, אפילו חיטים שהם חזקות ואין ממהרות להחמיץ.

רב נחמן: מותר ללתות, שהרי בבתייהם של הרבנים נהגו ללתות.

רבא: אסור ללתות. לפי זה הברייטא שאסרה ללתות שעורים – כוונתה אפילו שעורים שגרעיניהם חלקים והיה מקום לחשוב שלא יחמיצו. (אבל לחיטים יש סדקים).

(המשך בדף הבא ↓)

רבא חזר בו ואמר מותר. הראיה: 'יוצאים בפת נקיה בפסח' והרי אי אפשר לעשות פת נקיה בלא לתיתה של החיטים.

רב פפא מקשה עליו: **הקמחין והסלתות של נכרים**: של בני הכפרים – אינן ראויים לקבל טומאה, מכיון שבני הכפרים לא לותתים את החיטים לא הוכשרו לקבל טומאה. של בני הכרכים – ראויים לקבל טומאה, מכיון שהם לותתים. מהברייתא מוכח שאפשר להכין 'סולת' נקיה בלי לתיתה, שהרי בני הכפרים אינם לותתים ויש להם סולת?

רבא מתרץ ש'הקמחין והסלתות' מתפרשים לשני חלקים: הקמחין של בני הכפרים, והסלתות של בני הכרכים.

**שוב רבא חזר בו ואמר מצוה**: התורה מצווה לעשות 'שימור' למצות שלא יחמיצו ('ושמרתם את המצות'). רבא מוכיח שאין הכוונה לשימור משעת הלישה (בנתינת המים והקמח), אם כן בהכרח הכוונה לשימור בעת הליתיה (בשריית הגרעינים במים).

**בצקות של נכרים**: שאין בהם חשש חמץ (על פי סימנים הניכרים בהם), מותר לאכול אותם בפסח אך לא יוצאים בהם ידי חובה. מכאן הוכחה שלא מועיל שימור בשעת לישה או הכנה לאפייה, שאם-כן ישנה אפשר לעשות בהם אז שימור?

הגמרא דוחה. שימור בשעת לישה מועיל, אבל כאן לא שמרו את בציקות הנכרים ולכן לא יוצאים בהם.

**דמהפכי כיפי**: מהפכים את העומרים בשדה. רבא אמר להם לעשות זאת לשם מצות מצה. נמצא שרבא סבר שצריך שימור אפילו קודם לליתיה משעת הקצירה ועד לאחר האפייה. (מכאן 'למצה שמורה' משעת לישה, ו'מצה שמורה' משעת קצירה).

**ההוא ארבא**: מעשה בספינה מלאה חיטים שטבעה בנהר 'חישתא', והתיר רבא למכור את החיטים (= שהחמיצו מחמת שנישרו במי הנהר) לנכרים.

הקשה רבה בר ליואי: והרי למדנו בברייתא - שבגד שנארג בו חוט כלאיים ואינו ניכר בבגד אסור למוכרו לנכרי, לפי שיש חשש שכיון שאין הכלאים ניכרים בבגד הוא ימכרנו לישראל והוא לא יבחין בזה, וכן אסור לעשות ממנו מרדעת לחמור (= כעין אוכף העשוי לחמם את החמור) שמא הוא יטלנו משם ויתפרנו בבגדו, אבל מותר

לעשות ממנו תכריכים למת, לפי שהמת פטור ממצוות ואינו אסור בכלאיים, וכן אין חשש שמא יטלנו משם ויתפרנו בבגדו כיון שבגדי מת אסורים בהנאה. מכך מוכיח רבה בר ליואי שאסור למכור את החמץ לנכרי שמא הוא ימכור אותם לישראל אחר שאינו יודע שהחיתים החמיצו.

עקב כך רבא חזר בו, והתיר למכור את החיתים לישראל מעט לכל אדם ולא הרבה לאיש אחד, כדי שיגמרו כל החיתים לפני פסח.

**אין מוללין את הקדירה בפסח** (= נתינת קמח לתוך תבשיל שיש בו מים נקראת 'מלילה'), ואם הוא נותן קודם את הקמח ואח"כ את החומץ מותר, לפי שהחומץ מבשל את הקמח ואינו מניחו להחמיץ. ויש אומרים שאף אם הוא נותן את החומץ תחילה מותר, לפי שגם לאחר שהחומץ התערב בתבשיל הוא מבשל את הקמח ואינו מניחו להחמיץ.

**ה'יש אומרים' הנ"ל הוא רבי יהודה במס' שבת:** האילפס (= מחבת גדולה) והקדירה שהסירן מעל האש בערב שבת כשהם רותחים, אסור לתת לתוכם תבלין משום שכלי ראשון מבשל כל עוד הוא רותח, והרי הוא מבשל את התבלין שנותן בהם. אבל מותר לתת תבלין לתוך קערה או תמחוי (= כעין קערה גדולה) כיון שהם כלי שני (= את התבשיל שבאילפס מעבירים לקערה), וכלי שני לא מבשל את התבלין. רבי יהודה אומר לכל הוא נותן חוץ מדבר שיש בו חומץ או ציר, שהם מבשלים את התבלין אף כשהחומץ ניתן תחילה בתבשיל.

לדעת רבי יוסי החומץ לא מניח את השעורים להחמיץ רק כאשר הוא בעין (= בפני עצמו), אבל לא כשהוא מעורב בדבר אחר.

לדעת עולא בכל מקרה אסור לתת קמח בתבשיל בפסח, משום הרחקה, וכפי שאומרים לנזיר שיתרחק מהכרם כדי שלא יכשל ויאכל את הענבים.

**רב פפי** התיר לנחתומים של בית הריש גלותא לערב את התבשיל שבקדירה עם חסיסי (= קמח שנטחן מחיטים שהתייבשו בתנור), כיון שהוא נחשב לקמח אפוי שאינו מחמיץ. רבא סובר שאין להתיר לעשות כן במקום שיש עבדים (= כגון בבית הריש גלותא) המזלזלים באיסורים, שיש חשש שמא יבואו להתיר אף בסתם קמח.

**משנה:** אין נותנים קמח לתוך חרוסת (= מין מאכל המעורב בו חומץ) או חרדל בפסח, כיון שהוא מחמיץ בתוכם. ואם נתן, יאכל מיד לפני שיחמיץ, ורבי מאיר אוסר.

אין מבשלים את קרבן הפסח לא במשקים ולא במי פירות, לפי שעל הקרבן להיות צלוי בדווקא. אבל מותר לסוך אותו בהם בשעת צלייתו, ולהטביל אותו בהם בשעת אכילתו.

מי תשמישו של נחתום (= מים שהאופה נותן בהם את ידיו ומצננם כשהוא עורך ומחליק את המצה) ישפכו, מפני שיש בהם שיירי בצק והם מחמיצים.

**גמרא:** מחלוקתם של חכמים ורבי מאיר במשנה היא רק כשנתן קמח לתוך חרדל (= שאז לדעת חכמים יאכל מיד), אבל אם נתן לתוך חרוסת כלום מודים שזה אסור באכילה וישרף מיד.